

ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของบุคคล คุณลักษณะส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อม
ในหน่วยงาน กับสมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ตามการรับรู้ของตนเอง
โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

นางสาว สุพรรณณี วงคำจันทร์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-405-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL BACKGROUND, PERSONAL TRAIT AND
WORKPLACE ENVIRONMENT WITH COMPETENCIES OF NURSE DIRECTORS
AS PERCEIVED BY THEMSELVES, COMMUNITY HOSPITALS UNDER
THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

Miss Supunee Wongkumjun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration

Nursing Administration Program

Graduate School

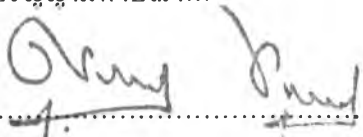
Chulalongkorn University

Academic Year 1998

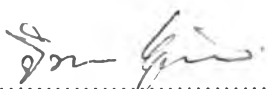
ISBN 974-332-405-4

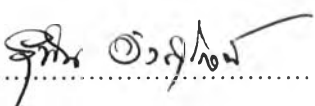
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของบุคคล คุณลักษณะส่วนบุคคล และ
สภาพแวดล้อมในหน่วยงาน กับสมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล
ตามการรับรู้ของตนเอง โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
โดย นางสาว สุพรรณณี วงคำจันทร์
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ร.ต.อ. หญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ร.ต.อ. หญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

ศุภรณี วงศ์จันทร์ : ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของบุคคล คุณลักษณะส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในหน่วยงาน กับ
สมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ตามการรับรู้ของตนเอง โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

(RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL BACKGROUND, PERSONAL TRAIT AND WORKPLACE ENVIRONMENT
WITH COMPETENCIES OF NURSE DIRECTORS AS PERCEIVED BY THEMSELVES, COMMUNITY HOSPITALS
UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH) อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ ร.ด.อ. หญิง ดร. สุพิน
อังศุโรจน์ : 191 หน้า. ISBN 974-332-405-4.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน โดยรวมและรายด้าน ตามการ
รับรู้ของตนเอง และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของบุคคล คุณลักษณะส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในหน่วยงาน กับสมรรถนะของ
หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ตามการรับรู้ของตนเอง โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล
โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 262 คน

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่สอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของบุคคล คุณลักษณะส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมใน
หน่วยงาน และแบบประเมินสมรรถนะหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ
.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การจรรยา ค่าโค-สแควร์ และค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลมีสมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีสมรรถนะด้านภาวะผู้นำ สมรรถนะด้านการปฏิบัติการ
พยาบาล และสมรรถนะด้านการฝึกอบรม อยู่ในระดับสูง ส่วนสมรรถนะด้านการบริหารงาน สมรรถนะด้านการตลาด สมรรถนะด้านการ
สนับสนุนงานการสาธารณสุขมูลฐาน สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีทันสมัย อยู่ในระดับปานกลาง และสมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัย อยู่
ในระดับต่ำ
2. ภูมิหลังของบุคคลด้านอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในตำแหน่ง และประสบการณ์ในการศึกษาอบรมเฉพาะ
ตำแหน่ง ไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะโดยรวมของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05
3. ภูมิหลังของบุคคลด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะโดยรวมของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05
4. คุณลักษณะส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับสมรรถนะโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. สภาพแวดล้อมในหน่วยงาน ด้านลักษณะและสภาพการทำงานในหน่วยงาน โอกาสในการแสดงความสามารถ และการมีพื้นที่เสี่ยง
มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับสมรรถนะโดยรวมของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. สภาพแวดล้อมในหน่วยงาน ด้านขนาดของโรงพยาบาล และการก้าวหน้าในตำแหน่งตามบันไดอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับ
สมรรถนะโดยรวมของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

#4077604036 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: COMPETENCIES/ PERSONAL BACKGROUND/ PERSONAL TRAIT/ WORKPLACE ENVIRONMENT

NURSE DIRECTORS

SUPUNEE WONGKUMJUN : RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL BACKGROUND, PERSONAL TRAIT AND WORKPLACE ENVIRONMENT WITH COMPETENCIES OF NURSE DIRECTORS AS PERCEIVED BY THEMSELVES, COMMUNITY HOSPITALS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH THESIS ADVISOR : Pol. Capt. YUPIN AUNGSUROCH, Ph.D. 191pp. ISBN 974-332-405-4.

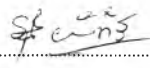
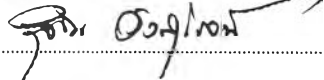
The purposes of this research were to study the nurse directors' competencies and to determine the relationships between personal background, personal trait and workplace environment with nurse directors' competencies as perceived by themselves, community hospitals. The sample was 262 of nurse directors in community hospitals.

The research instruments were the assessment questionnaire of personal background, personal trait, workplace environment and nurse directors' competencies. The reliability of instruments, calculated by Cronbach Alpha Coefficient were .98. The data were analysed by percent, mean, standard deviation, Contingency coefficient, Chi-square and Pearson's product moment correlation coefficient.

The major findings were as follows:

1. The entire competencies level of nurse directors was at middle level. The competencies of leadership, nursing practice and training were at high level. The competencies of administrative process, marketing, supporting of primary health care, using contemporary technology was at middle level while the competencies of academic and research was at low level.
2. The personal background, in terms of age, working experiences, in nurse director and training for nurse directors were no significant with the entire competencies at level of .05
3. The personal background in educational level was significant with the entire competencies at significant level of .05
4. The personal trait was positively correlated with the entire competencies at significant level of .05
5. The workplace environment, in terms of organizational characteristic, opportunity in performing competence and having preceptor were positively correlated with the entire competencies at significant level of .05
6. The workplace environment, in terms of hospital size and advancement in career ladder were no significant with the entire competencies at significant level of .05

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา..... การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ร.ต.อ. หญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิ์สาร อาจารย์ที่ปรึกษาด้านสถิติ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนการให้กำลังใจ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ. ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำชี้แนะ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณ ร.ท. พงศ์เทพ จิระโร อาจารย์ เจียรนัย จิระโร คุณฉวีวรรณ ไพรวัดย์ ที่กรุณาเสียสละเวลา และกำลังกาย ตลอดจนให้คำแนะนำในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ. ดร. อรพรรณ ถีอนุชวณิช และคณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ ประสบการณ์ที่มีคุณค่า และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดเวลากการศึกษา ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 8 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้แบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานทุกท่านที่ให้โอกาสผู้วิจัยมาศึกษาต่อ และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยบางส่วน

ขอขอบพระคุณ คุณเพชรรัตน์ เจริมรอด ที่ได้ศึกษาหาตัวประกอบสมรรถนะหัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยครั้งนี้ จะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ จากคุณพ่อ คุณแม่ คุณน้าดำควน พวงซ้อย คุณชวัลลักษณ์ อัมพวรรณ คุณวันธกาลัย เสาศิริ คุณรวีวรรณ แซ่จิ่ง คุณ ปราบธนา กวภูตานนท์ ซึ่งให้ความช่วยเหลือมาตลอดจนสำเร็จการศึกษา ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้าง และระลึกถึงอยู่เสมอ

สุพรรณิ วงคำจันทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ.....	15
สมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน.....	21
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน.....	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	76
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	90
ประชากร.....	90
กลุ่มตัวอย่าง.....	90
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	92
คุณภาพของเครื่องมือ.....	96
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	97
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	143

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
สรุปผลการวิจัย.....	144
อภิปรายผลการวิจัย.....	146
ข้อเสนอแนะ.....	156
รายการอ้างอิง.....	159
ภาคผนวก.....	169
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอความร่วมมือ.....	170
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	173
ประวัติผู้วิจัย.....	191

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....91
2	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม.....97
3	จำนวนและร้อยละของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล จำแนกตามภูมิหลังของบุคคล.....101
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะส่วนบุคคล ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล.....103
5	จำนวนและร้อยละของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล จำแนกตามสภาพแวดล้อมใน หน่วยงานด้านขนาดของโรงพยาบาล.....105
6	จำนวนและร้อยละของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลจำแนกตามสภาพแวดล้อมใน หน่วยงาน ด้านการก้าวหน้าในตำแหน่งตามบัน ไดอาชีฟ.....106
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพแวดล้อมในหน่วยงาน ด้านลักษณะและสภาพการทำงานในหน่วยงาน โอกาสในการแสดง ความสามารถ และการมีพี่เลี้ยง.....107
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสมรรถนะของหัวหน้า ฝ่ายการพยาบาลจำแนกเป็นรายด้านและรายข้อ.....111
9	ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของบุคคลด้านระดับการศึกษา กับสมรรถนะ ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล.....122
10	เปรียบเทียบสมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....126
11	ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในหน่วยงาน ด้านประสบการณ์ในการศึกษา อบรมเฉพาะตำแหน่งกับสมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล.....127
12	ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในหน่วยงาน ด้านการก้าวหน้าในตำแหน่ง ตามบัน ไดอาชีฟกับสมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล.....132
13	ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในหน่วยงาน ด้านขนาดของโรงพยาบาล กับสมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล.....136

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของบุคคล คุณลักษณะส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในหน่วยงาน กับสมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล.....	140